

References

1. Encyklopedia popularna PWN (the PWN Popular Encyclopedia). Warsaw, 2013.
2. Bartnicka K., Szybiak I. Zarys historii wychowania (An Outline of the History of Education), Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Wyższa Szkoła Humanistyczna w Puławach, Warsaw, 2001.
3. Wójcicka M. Dywersyfikacja w szkolnictwie wyższym, uwarunkowania i perspektywy (Diversification in Higher Education, Conditions and Prospects), Centrum Badań Polityki Naukowej i Szkolnictwa Wyższego, Uniwersytet Warszawski, Warsaw, 2002.
4. The estimated population in Poland for 2008-2035. GUS (Polish Central Statistical Office), Warsaw, 2008.
5. Institutions of Higher Education and their finances in 2007, GUS (Polish Central Statistical Office), Warsaw, 2008.
6. Long-term National Development Strategy. Poland 2030. Third Wave of Modernity. The Resolution of the Council of Ministers from 5 Feb. 2013. Warsaw, 2013.
7. Institutions of Higher Education and their finances in 2012. GUS (Polish Central Statistical Office), Warsaw, 2013.
8. Higher Education in Poland, MNiSW (Ministry of Science and Higher Education), Warsaw, 2013.
9. Concise Statistical Yearbook of Poland 2013, GUS (Polish Central Statistical Office), Warsaw, 2013.

Received to editorial board 07.03.2019

SUMMARY

Zdrodowski B. Higher education for security in Poland. The article deals with modern requirements and challenges that determine the role and place of education in modern society. In particular, the genesis of existing well-known educational institutions is highlighted, three types of systems of modern European higher education have been outlined, organizational characteristics of education in the security sector have been exposed. A new impetus for the revitalization of the introduction of modern world educational standards into the European higher education institutions was the adoption of the Bologna Declaration of 1998 and subsequent acts of the governing bodies of the EU.

The author has identified the problems of modern education in Poland are: sources of financing, autonomy of higher education, further existence of private institutions, recognition of Polish diplomas in other EU countries, lack of controlling and certifying authorities etc.

Keywords: education, security, Poland, European Union, higher education institution, education system.

УДК 378

DOI: 10.31733/2078-3566-2019-2-202-206

Марченко О. В.[©]

доктор філософських наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ОСВІТНІЙ ПРОСТІР В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ТРАНСФОРМАЦІЇ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Звернення до проблеми модернізації освіти та пов'язаними із нею глибинними соціальними трансформаціями в освітньому просторі набуває все більшої актуальності у сучасному глобалізованому суспільстві. Зміни у просторі освіти являють собою не лише сукупність об'єктивно заданих реформаційних напрямів, але й значну соціальну масу стихійних процесів, пов'язаних із руйнуванням культурних кордонів і поширенням ідеології мультикультуралізму. Успішне подолання кризових явищ у сучасній освіті залежить від усвідомлення та урахування у ході реформ глибинних суперечностей розвитку освітнього простору у моменти кардинальних суспільних трансформацій, а також закономірностей його розгортання на різних етапах історичного розвитку.

Пріоритетом має стати забезпечення умов для реалізації освітньої потреби як джерела розвитку особистості, по відношенню до якої освітній простір виступає полем життєвих інтересів, культурних уподобань і світоглядних пріоритетів, що забезпечують її постійний рух уперед.

Ключові слова: освіта, глобалізація, освітній простір, знання.

© Марченко О.В., 2019

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2069-9942>

lina728@ukr.net

Постановка проблеми. Глобалізація економіки спричинила потужні трансформаційні процеси і в освітньому просторі. Внаслідок цих змін простір освіти набув принципово відкритого характеру, й академічна мобільність стала однією з визначальних ознак часу. Для науковців і студентів з активною життєвою позицією розширюються можливості для самоактуалізації, самовдосконалення і саморозвитку за допомогою новітніх інформаційно-комунікативних технологій. Важливим аспектом у трансформації простору освіти є актуалізація у суспільній свідомості тренду мультикультуралізму, розширення простору культури завдяки усвідомленню обмеженості сциентистсько-раціоналістичної освітньої парадигми. Постійне оновлення знань, зумовлене мобільністю суспільних процесів, призводить не лише до застарівання окремих спеціальностей, але й до їх відмирання і виникнення нових. Звідси потреба у динамічному, здатному до постійного відновлення і швидкого реагування на виклики часу, освітньому просторі.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Філософське осмислення генезису простору освіти у різні часи було здійснено Аристотелем, Платоном, Сенекою, Р. Декартом, Паскалем, Ж.-Ж. Руссо, М. Фуко, М. Монтенем, Я. А. Коменським та ін. До аналізу змісту, структурних особливостей та закономірностей структурування соціокультурного простору та почасти його освітнього інваріанту вдавалися М. Бахтін, П. Блонський, П. Бурдьє, Дж. Дьйої, Ю. Лотман, О. Конт, П. Сорокін, М. Хайдеггер

Інтерес до категорії «освітній простір» помітно поживався в останні роки у зв'язку з інтеграцією національних освітніх систем. Це засвідчують праці В. Андрущенка, Д. Дзвінчука, Г. Костинського, М. Култаєвої, В. Лутая, І. Прокопенка, Л. Семашко та ін. Узагальнюючи результати дослідницьких пошуків в означеному напрямі відзначимо такі позитивні тенденції у філософському осмисленні вітчизняного простору освіти: активне використання міждисциплінарної методології для визначення предметності філософських досліджень проблем освіти; усвідомлення цілісності та системності змін в освітніх структурах різного рівня та різної територіальної приналежності, що в умовах глобалізованого суспільства утворюють єдиний відкритий культурно-освітній простір; утвердження простору освіти як просторово-часового континууму, в основі функціонування якого – процеси самоорганізації і самовідтворення.

Мета статті: виявити притаманні сучасному освітньому простору закономірності розвитку й на цій основі обґрунтувати найбільш перспективні напрями його удосконалення як у міжнародному, так і національному вимірах.

Виклад основного матеріалу. Простір освіти у своєму загальноцивілізаційному, глобальному вимірі, є вкрай неоднорідним утворенням. І у період інформаційно-технологічної революції, коли, за влучним виразом М. Кастельса, відбувається «смерть простору», комунікативні можливості і характер організації просторових структур у різних регіонах світу мають значні розбіжності, що значною мірою залежить від їх економічного розвитку. Якщо люди змушені присвячувати левову частку свого часу проблемі виживання, то природно, що отримання ними якісної освіти значно ускладнюється. Між тим, у країнах, де соціальні проблеми подолані, перед освітою постають інші виклики, пов'язані із необхідністю перманентної реструктуризації освітнього простору у відповідності із вимогами технологічного прогресу. Окрім того нові вимоги висуваються й до організації часу, адже об'єм знань невпинно зростає, і людина змушена більш раціонально підходити до планування роботи інформацією. Не втрачає своє актуальності і проблема непродуктивного «перебування» у соціальних мережах, якому сучасна людина приділяє надто багато часу.

Окрім того, перехід до «суспільства, заснованого на знаннях», що вимагає від людини постійного оновлення знаневої бази й, відповідно, готовності до навчання впродовж життя, змушує замислитись над проблемою розриву, що утворився у прагматично орієнтованих соціокультурних традиціях, між освітою і вихованням. Його причини – у пріоритетах суспільства, що зосереджується на трансляції спеціального знання. За таких умов виховання, як одне із найважливіших завдань культури, відходить на другий план. Освітній простір, у якому недооцінюється значущість одного із цих компонентів, не виконує вповні своїх функцій і не здатний формувати повноцінну особистість. Недооцінка ролі виховання призводить до формування інтелектуала, позбавленого духовних орієнтирів. Знання стають інструментальними цінностями, що виявляються відокремленими від внутрішніх переконань та моральних категорій. Такий освітній простір продукує прагматичного, утилітарно орієнтованого спеціаліста. Одним із сучасних трендів в освіті є акцент на

спеціальних знаннях і виробленні вузько прагматичного підходу до інформації.

Між тим, мислителі різних епох і світоглядних орієнтацій застерігали від розриву між соціальними знаннями й універсальними цінностями. Так, В. Франкл у праці «Людина у пошуках смислу» наголошує: освіта не повинна обмежуватися і задовольнятися передачею традицій і знань, вона повинна удосконалювати здатність людини знаходити ті унікальні смисли, яких не торкнувся розпад універсальних цінностей. [1, с. 123]. Освіта, позбавлена духовної складової, формує не цілісну особистість, а вузького спеціаліста. Зауваження Ф. Бекона, що «держави занадто опікуються законами, до виховання ж громадян ставляться недбало» [2, с. 103], не втрачає своєї актуальності і сьогодні.

Ще одним викликом для глобалізованого освітнього простору стала проблема міграції «мізків». Освіта XXI століття не передбачає, як це було раніше, закріплення за певним місцем. Швидкість пересування в освітньому просторі студентів, магістрів, здобувачів наукових ступенів зростає з кожним роком. При усіх позитивних аспектах такої освітньої міграції, гостро постає (особливо це стосується економічно неблагополучних країн) проблема «неповернення» освічених, талановитих, активних у своєму розвитку молодих людей на батьківщину [3].

Крім освітньої міграції окремо слід виділити наукову міграцію дослідників, вчених і видатних представників наукової спільноти. Прийнято виділяти дві форми такої міграції: етнічна і трудова (за контрактами). Відтік наукової еліти з країн Східної Європи, зокрема постсоціалістичних країн, став причиною відчутної диспропорції в науково-дослідницькому потенціалі держав. Показово, що кількість науковців, які виїжджають в інші країни за контрактами, у 3-5 разів перевищує кількість тих, хто залишає свою країну для постійного проживання в іншій. Все більшої актуальності набуває непряма трудова міграція провідних фахівців, що працюють в транснаціональних корпораціях.

Освітня міграція відіграє важливу роль в процесі інтеграції до світової спільноти і водночас є своєрідним маркером статусу держави на ринку освітніх послуг. Саме з цієї причини освітня міграція в останні десятиліття належить до сфери стратегічних інтересів більшості країн світу. Вона являє собою не тільки закономірний феномен в рамках глобалізації світового простору, а й суттєво впливає на освітню та загальнодержавну політику в цілому. Чисельність міграційних потоків до країни дозволяє їй демонструвати свій статус як привабливого освітнього, наукового, дослідницького центру. Окрім того, освітні мігранти роблять значний внесок у бюджет країни-реципієнта і, як наслідок, сприяють розвитку економіки. Правила ефективного маркетингу у сфері міжнародної освіти передбачають не лише залучення іноземних студентів, а й створення сприятливих умов для них з метою подальшого утримання як фахівця. У зв'язку з цим значна увага приділяється питанню організації процедури прийому молоді на навчання і подальшої адаптації у новому культурному і соціальному середовищі. І тут кожна країна має свій специфічний досвід і усталені практики реалізації механізмів адаптації іноземних студентів. На сьогоднішній день, за даними офіційної статистики, лідерами в прийомі іноземних студентів є США і Великобританія. Ці країни мають великий досвід щодо залучення іноземних студентів і чітку структуру інституцій, які ефективно працюють у цьому напрямі.

Щодо проблеми підготовленості студентів до навчання у зарубіжних університетах слід зазначити, що обов'язковою умовою для подання документів є наявність сертифікатів, які підтверджують належний рівень володіння мовою приймаючої країни. В будь-якому випадку знання англійської мови не лише на рівні побутового спілкування, а й сприйняття навчальних програм, є своєрідним «проїзним квитком» у закордонний академічний світ і дозволяє мінімізувати один із найголовніших ризиків адаптації – мовний бар'єр [4].

Найбільші освітні центри мають свої представництва у багатьох країнах, що полегшує не тільки процес інформування абітурієнтів, а й подальшу співпрацю із ними. Якщо США, Великобританія і Німеччина є прикладом країн із усталеними практиками роботи з іноземними студентами, що мають тривалий досвід і є досить консервативними в даному питанні, то країни азіатського регіону за останнє десятиліття стали також досить сильними «гравцями» на ринку міжнародних освітніх послуг. Особливо варто відзначити практику Китаю. Після вступу до Світової організації торгівлі Китай прийняв рішення розширювати транснаціональні освітні програми. Якщо до цього моменту його можна було назвати лідером серед країн-донорів: тисячі китайських студентів (особливо за технологічним і природничим профілем) виїжджали до університетів світу, то на сьогоднішній момент держава активно прагне перейти у даному питанні в категорію країн-

реципієнтів. Уряд Китаю пропонує різноманітні варіанти стипендіального і грантового навчання для іноземних студентів, залучаючи тим самим найбільш активних, мотивованих і цілеспрямованих студентів, створює умови для проживання, можливість займатися науковою діяльністю. Керівництво великих ВНЗ активно сприяє адаптації іноземних студентів – це і вирішення побутових питань, і створення центрів підтримки, що діють на волонтерських засадах. Однією з особливостей входження в академічний простір є не лише вивчення китайської мови і складання відповідних іспитів, але і освоєння китайської культури. Результатом такої ґрунтовної підготовчої роботи є суттєве зниження дискомфорту від перебування в інокультурному середовищі вже до моменту зарахування у заклад вищої освіти. Водночас фахівці вказують на нерівномірність освітнього простору Китаю, що негативно позначається на ступені його затребуваності. Так, лише найбільшим закладам вищої освіти державою було виділено значні фінансові дотації, тоді як інші – залишаються, як і раніше, малопривабливими для абітурієнтів. Окремі експерти вказують на низький рівень якості освіти у китайських вишах, що також впливає на конкурентоздатність їх на ринку освітніх послуг.

Україна також практикує залучення іноземних студентів на навчання до закладів вищої освіти. Особливим попитом серед них користуються заклади медичного і технологічного профілю. І якщо система мовної підготовки більш-менш співвідносна із аналогічними європейськими системами, то забезпечення фінансування, достатнього для проживання, вирішення побутових питань, оформлення необхідної документації лягає, як правило, на плечі самого абітурієнта або установи, яка його направляє на навчання. Значну роль у процесі соціокультурної адаптації іноземних студентів відіграє студентська спільнота як осередок, в якому акумулюються ціннісні пріоритети, мотиви і моделі поведінки приймаючої сторони.

Висновки. Аналіз сучасних трендів в розвитку освітнього простору, у кінцевому підсумку, переконує у важливості особистісного начала в освітньому процесі. У постіндустріальному світі, де індивід є активним учасником формування загальнолюдських смислоутворюючих цінностей, закономірно зростає роль особистості й тих, хто має безпосереднє відношення до її освіти і виховання. А професійні знання визначаються, у першу чергу, особистісними якостями суб'єкта. Отже, зростає і вагомість праксеологічного аспекту знань, у відповідності з яким формується взаємозалежність знання і дії.

Від моральності й відповідальності людини «знаючої» залежить наше майбутнє. Ось чому незмінно значущими для еволюції освітнього простору залишаються питання виховання особистості і культивування «людського фактору», який слід розуміти, перш за все, у моральному аспекті. Свого часу А. Ейнштейн наголошував, що найважливіше із людських зусиль – це прагнення до моральності. Від нього залежить наша внутрішня стійкість і саме наше існування. Тільки моральність у наших вчинках надає краси і гідності нашому життю. У сучасних умовах це висловлювання великого ученого набуває все більшої актуальності. Адже пріоритетним завданням освітньої галузі завжди залишатиметься вироблення ціннісно-нормативних уявлень молоді, які включають в себе, поряд з іншими, цінність творчої діяльності як важливої моральної категорії, що покликана стати основою для конструювання особистістю власних життєвих стратегій.

Бібліографічні посилання

1. Frankl, Victor E. (1985). *Man's Search for Meaning*. Washington Square Press.
2. Бэкон Ф. (1971). Сочинения: В 2-х т. / А. Л. Субботина (пер., сост.). – М. : Мысль. – Т. 1. 590 с.
3. Biondo, A. E., Pluchino, A., and Rapisarda, A. (2013). Return migration after brain drain: A simulation approach. *Journal of Artificial Societies and Social Simulation*, 16(2).
4. Hammer, K (2017) Sociocultural integration and second language proficiency following migration. In: Beacco, J-C and Krumm, H-J and Little, D and Thalgott, P, (eds.) *The Linguistic Integration of Adult Migrants / L'intégration Linguistique Des Migrants Adultes: Some Lessons from Research / Les Enseignements de la Recherche*. (pp. 91-96).

Надійшла до редакції 16.09.2019

References

1. Frankl, Victor E. (1985). *Man's Search for Meaning*. Washington Square Press. [in Eng.]
2. Bekon Ф. (1971). *Sochineniya: V 2-kh t. / A. L. Subbotina (per., sost.).* – М. : Mysl. – Т. 1. 590 s. [in Russ.]
3. Biondo, A. E., Pluchino, A., and Rapisarda, A. (2013). Return migration after brain drain: A simulation approach. *Journal of Artificial Societies and Social Simulation*, 16(2). [in Eng.]
4. Hammer, K (2017) Sociocultural integration and second language proficiency follow-

ing migration. In: Beacco, J-C and Krumm, H-J and Little, D and Thalgot, P, (eds.) The Linguistic Integration of Adult Migrants / L'intégration Linguistique Des Migrants Adultes: Some Lessons from Research / Les Enseignements de la Recherche. (pp. 91-96). [in Eng.]

SUMMARY

Marchenko O.V. Educational space in globalization conditions: transformations, challenges, prospects. Addressing the problem of education modernization and the related profound social transformations in the educational space is becoming increasingly relevant in today's globalized society. Changes in the space of education represent not only a set of objectively set reform directions, but also a significant social mass of natural processes related to the destruction of cultural boundaries and the spread of the ideology of multiculturalism. Successful overcoming of crisis phenomena in modern education depends on awareness and taking into account in the course of reforms of deep contradictions of development of educational space in the moments of cardinal social transformations, as well as regularities of its deployment at different stages of historical development.

One of the challenges facing society today is the problem of educational migration. Academic mobility plays an important role in the process of integration into the world community and at the same time is a kind of marker of the status of the country in the market of educational services. For this reason, educational migration in recent decades is one of the strategic interests of most countries in the world. It is not only a natural phenomenon in the context of globalization of the world space, but also has a significant impact on education and national policy as a whole.

The transition to a "knowledge-based society", which requires a person to constantly update their knowledge base and, accordingly, to readiness for lifelong learning, makes one think about the problem of the gap between pragmatically oriented socio-cultural traditions between education and upbringing. Its causes lie in the priorities of society, which focus mainly on broadcasting specialized knowledge. In such circumstances, education, as one of the most important tasks of culture, goes into the background. An educational space that underestimates the importance of one of these components does not fulfill its functions and is incapable of forming a complete personality.

Thus, the priority should be to provide the conditions for the realization of the educational need as a source of personality development, in relation to which the educational space acts as a field of vital interests, cultural preferences and ideological priorities that ensure its constant movement forward.

Keywords: education, globalization, educational space, knowledge.

УДК 351.74

DOI: 10.31733/2078-3566-2019-2-206-213

Іваниця А. В. ©

кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ПОЛІЦІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Розкрито підходи до визначення змісту поняття специфічних умов навчання. Аналізуються погляди дослідників щодо перспективи реформування відомчої освіти, основні напрямки даного процесу. Розглядаються сучасні напрямки впровадження інновацій в освітньому процесі у закладах, які готують поліцейських. Аналізуються переваги подібних закладів при Міністерстві внутрішніх справ перед закладами вищої освіти Міністерства освіти України.

Ключові слова: заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання, поліцейські кадри, реформування, дистанційне навчання, курсанти.

Постановка проблеми. У сучасних умовах реформування Національної поліції ставиться значна вимога до рівня компетентності та фаху поліцейських кадрів. Забезпечити комплектування Національної поліції особами, які здатні виконувати поставлені перед ними завдання ефективно й якісно, психологічно стійкими і придатними до спе-

© Іваниця А.В., 2019

vkz@dduvs.in.ua

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8818-5334>